

עזרת נשים

"בכל חילונית יש חרדית ובכל חרדית יש חילונית." באמירה זו פותחת טנהאוזר את סדרת העבודות בתערוכה 'עזרת נשים', הכוללת שתי סדרות, האחת בשם Girls Girls Girls שצוירה והוצגה בשנות התשעים והשנייה בשם 'נשות השלים' משנת 2018. סדרות אלו שצוירו בפער של מחצית היובל, משקפות שינויים בנקודת המבט של האמנית כלפי החרדי כזר וכשונה. נעמי בחרה להתמקד בנושא שבאותה תקופה היה נחשב מעבר להרי החושך או לחומה המנטלית והפיזית. לא היה נהוג כלל לראות חרדים, כל שכן חרדיות על בד הציור הישראלי ואפילו לא באצטלא של "האחר" הפופולארי. הסדרה הראשונה נוצרה מתוך צילומים שהאמנית צילמה במאה שערים יחד עם האמנית פמלה לוי. טנהאוזר משתפת כי בתקופה זו בדקה את נושא האמהות הנשית שלה באמצעות דמויות הנשים החרדיות שבסדרה. נשים אלו מתוארות כחלק מקולקטיב המאדיר את האימהות שמודל היופי הנשי המערבי אינו רלוונטי להם, כותרת הסדרה 'בנות בנות בנות' מדגישה את תופעת העדר במבט מחמיר. תמונה אחרת תבסדרה מסתירה את הנשים מאחורי קישוטי סוכה דקורטיביים ובולטים לעין ויוצרת אנטיטיזה לתפיסת הצניעות הנשית. בהקשר זה מעיד כיום הצייר החרדי מוטה ברים כי "נשות מאה שערים אינן לבושות כפי שתועדו בסדרה הראשונה כיום הן חוטאות באסתטיקה". טנהאוזר בהתאמה מעניקה ביטוי לשינויים סוציולוגיים בחברה החרדית והישראלית. בסדרה חדשה 'נשות השלים' המוצגת בגלריית המקלט לראשונה מתחדדת השפה החזותית דרכה מועברים מסרים המעידים על דיפוזיות המתרחשות בחברות מסורתיות בעקבות המודרנה. תופעה איזוטריה זו של צניעות יתר התפתחה לאחרונה בעיקר בקרב נשות תנועת התשובה. טנהאוזר מתמודדת עם הנושא של עטיפות, דקורציות ושכבות לבוש בוורטואוזיות. משחק הכיסוי והגילוי מועצם כשהיא צובעת את 'נשות השלים' בסגנון פופארט, בצבע לוקאלי תלוש ועז המנוגד להתנהלות הצבעונית הקדורנית של נשים אלו. הצבע מתעתע שהרי לכאורה מטרתו למשוך את העין, אך בשל ההאחדה בין הרקע לדמות בצבע זהה, בשילוב עם דקורטיביות המצטטת את וילון המחיצה של עזרת הנשים המסורתית או את בגד השלים שאימצו, הרי שהצבע מתפרש כשיטת הסוואה, קרי צניעות. סדרותיה של נעמי מטיבות לספר את הנרטיב הישראלי- חברתי שהתיימר לשים את עצמו בעמדה דיכוטומית של 'המתבונן מן הצד' הקר והרציונלי – עמדה בלתי אפשרית מלכתחילה. ולמעשה נע בין סטריאוטיפ למשיכה, בין זרות לכמיהה, כרוך באמפטיה וביקורת יחדיו.

נעה לאה כהן

מרצה וחוקרת, דוקטורנטית לאמנות יהודית עכשווית.
מנהלת ואוצרת גלריית המקלט, הגלריה הראשונה בשכונה חרדית.
תלמידתה לשעבר של נעמי טנהאוזר במכללת "אמונה".